

TAM-REVVY

Meddelanden från TAM-Arkiv • Nummer 1, mars 2006

Invigning av
TAM-Arkivs nya lokaler

Svenska sjuksköterskor under hundra år

TAM – många uppslag för forskaren

Goda grannar:

Centrum för Näringslivshistoria

TAM-Arkiv
=====

TAM-REVVY

Innehåll

- 2 Ordföranden har ordet
- 3 Noterat
- 4 Svenska sjuksköterskor under hundra år
- 6 Pågående forskning
- 7 TAM – många uppslag för forskaren
- 9 Invigning av TAM-Arkivs nya lokaler
- 12 Intressanta dokument
- 13 Goda grannar: Centrum för Näringslivshistoria
- 15 Inkommen litteratur

TAM-Revy nr 1, mars 2006

Årgång 9

Redaktör och ansvarig

utgivare: Annelie Johansson

I redaktionen även: Björn Holmberg

Grafisk form och layout:

Clou form/Madeleine Vestin

Kopiering: Holmbergs tryckeri,

Katrineholm

Manusstopp till nästa nummer av
TAM-Revy är 31 maj.

TAM-Arkiv

Grindstuvägen 48-50

167 33 Bromma

Telefon: 08-54 54 15 60

Fax: 08-31 71 76

E-post: tam-arkiv@tam-arkiv.se

Hemsida: www.tam-arkiv.se

Omslagsbild: Från invigningen av TAM-Arkivs nya lokaler. Foto Ingela Ösgård.

Ordföranden har ordet

Den stora nyheten i det förra numret av TAM-revy var att vi hade beslutat om att flytta till nya arkivlokaler. Den stora nyheten är nu att vi flyttat in i de nya lokalerna på Grindstugatan 48-50 i Bromma. Det har blivit precis så bra som utlovades av arkivchefen Annelie Johansson i förra numret av TAM-Revy. Tyvärr kan inte Annelie skriva introduktionen till detta nummer av TAM-revy eftersom Annelie är sjuk. Annelie och övriga medarbetare har lagt ner ett fantastiskt arbete för att få lokalerna ändamålsenliga för TAM-Arkivs behov.

Mycket av TAM-Arkivs energi har under de senaste månaderna gått till att klara flytten. Nu är vi som sagt på plats och vi har haft en invigning av lokalerna. Invigningen speglas i särskilt reportage i detta nummer av TAM-Revy. Både styrelsen och personalen på TAM-Arkiv uppskattar mycket det stora intresse som visades invigningen.

Nu är det åter igen full fart i forskarsalen och det går att lämna accessions i full utsträckning igen.

TAM-Arkivs nya lokaler är nu i samma fastighet som en annan stor arkivinstitution – Stockholms företagsminnen som under vår flytt har passat på att ändra namn till Centrum för näringslivshistoria. Samlokaliseringen kommer att ge positiva effekter åt båda arkivinstitutionerna. Man kan konstatera att den tidigare industrifastigheten i Bromma kommer att vara en av de viktigaste platserna i landet för forskning om yrken, fackförbund och näringsliv och dess betydelse för samhällsutvecklingen.

Styrelsen har pekat ut tillgängliggörande av arkivmaterial som en av de viktigaste frågorna för årets arbete. TAM-Arkivs forskningsråd bidrar på ett förtjänstfullt sätt i detta arbete. För tillgängliggörande och långtidsbevarande satsar TAM-Arkiv också på en ökad digitalisering. Det här numret av TAM-Revy har två artiklar visar på hur TAM-Arkiv kan användas i forskningssyfte. Det är dels Björn Nilssons artikel om lönestatistik i SIF och dels Anna Götlinds artikel om sjuksköterskornas hundraåriga historia.

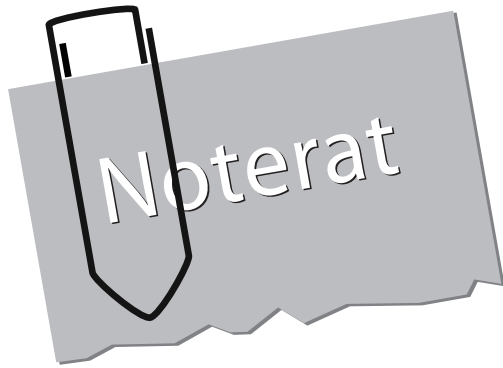
Nu hälsar vi alla gamla och nya besökare välkomna till Grindstugevägen 48-50.

Bromma i mars 2006

Solveig Eklund

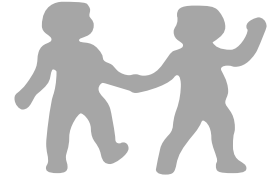
TAM-Arkivs medlemmar 1 mars 2006

- Akademikerförbundet SSR
- Civilekonomerna
- DIK
- Fackförbundet ST
- Farmaciförbundet
- Finansförbundet
- Förhandlings- och samverkansrådet (PTK)
- Försvarsförbundet
- Försäkringstjänstemannaförbundet (FTF)
- Journalistförbundet
- Lotsförbundet
- Lärarförbundet
- Nordiska Finansanställdas Union (NFU)
- Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR)
- Polisförbundet
- Sif
- SKTF
- Skogs- och lantbrukstjänstemannaförbundet (SLF)
- Svenska Folkhögskolans Lärarförbund (SFHL)
- Sveriges Fartygsbefälsförening (SFBF)
- Sveriges Tandläkarförbund
- Teaterförbundet (TF)
- Tjänstemannaförbundet HTF
- Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)
- Tull-Kust
- Vårdförbundet
- Yrkesföreningen Miljö och Hälsa (YMH)

Klela har fått tvillingar

Klela Orahem Stenberg som är TAM-Arkivs kontorist/assistent har fått tvillingar och kommer att vara föräldraledig en tid framöver. Jessica Wahlén vikarierar för närvarande för Klela och tar hand om telefon-service och administrativa uppgifter.

Inger Ouchterlony som var anställd som arkivassistent gick i pension vid årsskiftet.

Seminarium

TCO anordnar i höst ett seminarium om Daco, De Anställdas Centralorganisation.

Daco grundades 3 maj 1931 som en centralorganisation för privat anställda tjänstemän.

Daco är sålunda en föregångare till nuvarande TCO. På TAM-Arkiv finns Daco:s arkiv bevarat. TAM kommer att bidra till seminariet dels genom utdelande av Finn Bergstrands avhandling Daco 1931-1937, dels genom ett föredrag av forskningsrådets ordförande Mats Greiff. Bergstrands avhandling kom ut 2003, som nr 2 i serien Tjänstemän & Historia utgiven av TAM-Arkivs forskningsråd.

Träff för arkivhandläggare

För ungefär ett år sedan träffades arkivhandläggarna på våra medlemsorganisationer och fick då chansen att bese de nya lokalerna. Nu är det dags igen! I dagarna går en inbjudan ut till arkivhandläggarna för en ny träff. Det blir den 1 juni kl 13.30 och den här gången i de inredda, ljusa och fräscha lokalerna i Bromma.

Stämma i TAM-Arkiv

TAM-Arkiv håller stämma den 29 maj 2006 kl 10.00 i de tegna lokalerna på Grindstuvägen 48-50.

Motioner till stämman ska vara styrelsen till handa senast den 17 april.

Polisminnesinsamling

TAM-arkivs forskningsråd har tagit initiativ till en insamling av polisminnen. Insamlingen görs i samarbete med Arbetets museum, Polismuseet, Polisförbundet och Arbetslivsinstitutet. Ett upprop som når de flesta poliser i landet har gått ut via bland annat fackförbundspressen. I uppropet betonas att det är polisens vardagsarbete som är av intresse. Bland annat efterfrågas erfarenheter från organisationsförändringar som till exempel förstatligandet av polisen 1965, relationer mellan män och kvinnor inom yrkesgruppen samt uppfattningar om vad som är ett kvalitativt bra polisarbete och hur detta har förändrats.

Insamlingen beräknas vara avslutad den 15 augusti 2006. Förhoppningsvis kan resultatet leda till att ett urval av minnesanteckningarna kan publiceras i antologiform. I samband med insamlingen har också ett forskningsprojekt satts i gång vid Arbetslivsinstitutet kring polisarbetets organisation, identitet och genusordning. De insamlade minnena kommer att utgöra en del av underlaget i detta projekt.

De som är mer intresserade av insamlingen eller projektet kan ta kontakt med Mats Greiff (mats.greiff@lut.mah.se).

Mats Greiff

Arkivariearkiv

I dagarna har TAM-Arkiv gjort en intressant accession. Vi har fått in ett av DIKs föreningsarkiv, nämligen arkivet för Sveriges Arkivtjänstemäns Förening, ARK. Föreningen organiserar majoriteten av Sveriges arkivarier samt studerande inom arkivvetenskap.

ARK grundades 1936 under namnet Arkivstatens tjänstemannaförening och fick sitt nuvarande namn 1964. Arkivet, som omfattar 1,8 hyllmeter, överfördes från Riksarkivet där det också förtecknats.

Arkivchef sökes

TAM-Arkiv behöver en ny chef med helhetsansvar för drift och utveckling.

För mer information se annons på TAM-Arkivs hemsida: www.tam-arkiv.se

Ansökan ska bestå av meritförteckning och ett personligt brev.

Svenska sjuksköterskor under hundra år

Av Anna Götlind

I Svensk sjuksköterskeförenings (SSF) arkiv, som förvaras i TAM-Arkiv, finns tre volymer med beteckningen *Övriga handlingar*. I en av dessa återfinns en stor samling handskrivna körnoter, vissa av dem duplicerade i flera exemplar. Många av sångerna är välkända, som *Gläns över sjö och strand*, *Kristallen den fina* och *En vänlig grönskas rika dräkt* (den senare dock i en ovanlig tonsättning). Arrangemangen av sångerna är i nästan samtliga fall för tre- eller fyrstämig damkör. Men vad är det då för kör som har lämnat efter sig dessa noter?

Läsningen av SSF:s samlade årsberättelse från 1910-20 kan ge besked. Där kan vi läsa att 1916, under en av föreningen anordnad så kallad repetitionskurs för utbildade sjuksköterskor som ville förkovra sig ytterligare, bildades föreningens sångkör

...som sedermera medverkat vid alla högtidliga tillfällen och i så hög grad bidragit till glädjen och trefnaden vid många av föreningens samkväm. Kören, som ledes af en framstående fackman, har regelbundna öfningar under vintermånaderna, när arbetet inom sjukvården icke lägger hinder därför.¹

Läser vi vidare i SSF:s årsberättelser får vi veta att kören uppträdde inte bara vid interna samkväm och festligheter utan också sjöng på sjukhus, ålderdomshem och andra vårdinrättningar i Stockholmstrakten. Kören medverkade vidare vid de nordiska och internationella kongresser som SSF arrangerade 1926

och 1949. Man sjöng i konserthuset vid världshälsodagens firande 1954, och vid flera tillfällen på Skansen, till exempel vid "ljusfesten till minne av Florence Nightingale" 1947 och vid TCOs kongressdag 1952.

En av sångerna i bunten med körnoter har titeln *Tjänande händer* och är "tillägnad den svenska sjuksköterskekåren av författaren och tonsättaren". Författaren var visdiktaren Nils Bolander (1902-1959), som egentligen var präst och sedermera biskop i Lund, och tonsättaren Ejnar Ekberg (1886-1954). En av verserna lyder:

Vi vilja vara de goda orden,
vi som fått systerkall,
alla de läkande, ömma orden,
dämpande hatet och hånet på
jorden
mjukt med sitt milda svall.²

Vi möter i denna sång en bild av sjuksköterskan som den alltigenom uppoffrande, kärleksfulla kvinnan, som ska sprida ljus, värme och fred över världen. Denna syn på yrket, eller snarare kallet, har långt fram i tiden kommit att präglade många svenskars bild av sjuksköterskan, men också hennes självbild (fram till 1950-talet var sjuksköterskan per definition alltid en hon).

*

År 2010 firar Svensk sjuksköterskeförening sitt hundraårsjubileum, och undertecknad har fått i uppdrag att i bokform sammanfatta de hundra åren av föreningsverksamhet, men också skildra hur sjukskö-

terskeyrket har förändrats i ljuset av hundra år av samhällsförändringar.

Åtskilligt har redan skrivits om svenska sjuksköterskor, inte minst en rad intressanta doktorsavhandlingar som har utkommit de senaste åren.³ Flera av dessa behandlar föreningens pionjärtid, och hur sjuksköterskekåren formerar sig och skapar sin profession. Andra tar upp mer sentida frågor, till exempel männens inträde i yrket på 1950-talet. SSF:s arkiv har i samtliga dessa fall utgjort en viktig källa, och man kan vid en titt i besöksliggaren konstatera att arkivet är ett av de mer flitigt utnyttjade i TAM-Arkiv. En berättigad fråga är då naturligtvis varför det nu ska skrivas en bok till.

Tanken denna gång är att i po-

Noter

1. SSF:s arkiv, B2: Årsberättelse 1910-20, TAM-Arkiv.
2. SSF:s arkiv, Ö5: Övriga handlingar, TAM-Arkiv.
3. Se till exempel Agneta Emanuelsson, *Pionjärer i vitt: Professionella och fackliga strategier bland svenska sjuksköterskor och sjukvårdsbiträden, 1851-1939* (Uppsala, 1991); Åsa Andersson, *Ett högt och ädelt kall: Kalltankens betydelse för sjuksköterskeyrkets formering 1850-1933*, Skrifter från institutionen för historiska studier (Umeå, 2002); Henrik Eriksson, *Den diplomatiska punkten – maskulinitet som kroppsligt identitetsskapande projekt i svensk sjuksköterskeutbildning* (Göteborg, 2002); Helén Strömberg, *Sjukvårdens industrialisering: Mellan curing and caring - sjuksköterskearbetets omvandling*, Umeå Studies in Economic History 29 (Umeå, 2004); Sune G. Dufwa, *Kön, lön och karriär: Sjuksköterskeyrkets omvandling under 1900-talet*, Acta Wexionensia No 40 (Växjö, 2004).

Tillägnad den Svenska Sjuksköterskeföreningen
av författaren och tonsättaren.

Tjänande händer.
Nils Bolander. Ejnar Eklof.

Innerligt

4 Vi vilja vara tjä-nande händer, vi som ha syster-namn, varma varliga tjä-nar händer, sträckt ut ö-ver varma fölt och länder, kärlekens vidöppna famn. Vi vilja vara vänliga lägor, vi i vårt syster för-bund, stilla le-ende, levande lägor, ljusaste tröst bland ve och plå-gor.

Tjänande händer, sång tillägnad svenska sjuksköterskeföreningen. Författare är Nils Bolander och tonsättare Ejnar Ekberg. Dokument i Svensk sjuksköterskeförenings arkiv på TAM-Arkiv.

pulärvetenskaplig form sammanfatta det viktigaste av den forskning kring SSF och den svenska sjuksköterskeföreningen som har gjorts under senare tid, men också, genom en ny djupdykning i arkivet, lyfta fram utvecklingen de senaste femtio åren, vilken delvis är dåligt belyst. Boken, som ska vara klar hösten 2009, kommer att rikta sig dels till föreningens medlemmar och förtroendevalda, men är också tänkt att kunna användas som kursbok på den inledande termi-

nen på sjuksköterskeutbildningen. Tanken är att den ska vara rikt illustrerad, och här kommer det mycket rika bildmaterial med anknytning till SSF som finns inlagt i TAM-Arkivets bild databas Pictor att bli centralt.

Till SSFs 50-årsjubileum 1960 beställdes det också en skrift, och en imponerande sådan: Eva Bohms *Okänd, godkänd, legitimerad*.⁴ Vi får i denna, i en mycket intressväckande och välformulerad text, följa hur föreningen utvecklas från

att inledningsvis ha varit en tämligen liten, elitistiskt intresseförening av framför allt sjuksköterskor från Stockholm till att bli en stridbar och framgångsrikt fackförening. SSF är till exempel den enda intresseorganisation i Sverige som har tvingat fram en extra riksdag. Det skedde 1951 och bakgrunden var SSFs krav på höjda löner och ett därmed sammanhängande hot om massuppsägningar. Situationen ansågs så farlig för landet att riksdagsledamöterna tvingades avbryta sina semesterledigheter. Resultatet av dramatiken blev för sjuksköterskornas del mycket gynnsamt, bland annat en uppflyttning två lönegrader för praktiskt taget alla sjuksköterskor och ett tillbakadragande av regeringens proposition om en tjänstepliktslag.

I dag, mer än sextio år senare, driver SSF ingen egen facklig kamp och tvingar inte fram några extrariksdagar. Den fackliga verksamheten överfördes i samband med en omorganisation av föreningen på 1970-talet till SHSTF/Vårdförbundet. I dag fungerar SSF återigen som en yrkesförening, dock utan de elitistiska inslag som utmärkte föreningen vid starten. SSF organiserar i dag cirka 90 000 sjuksköterskor, och föreningens främsta uppgift är att "främja forskning, utveckling och utbildning inom vård och omsorg".⁵

Att författa en jubileumsskrift är alltid ett vanskligt uppdrag. Vilket perspektiv ska man välja? Vilka händelser ska lyftas fram? Vilka röster ska få höras? Som forskare

Noter

4. Eva Bohm, *Okänd, godkänd, legitimerad: Svensk sjuksköterskeförenings första 50 år* (Stockholm, 1961); andra översedda upplagan (SSF/Stockholm, 1972). Också till föreningens 75-årsjubileum utgavs en skrift: Zetterström Lagervall, Gerd; Gunni Kullberg; Mäjt Rabo & Åke Olsson, *Systerskap i förändring – en bok utgiven till SSFs 75-årsjubileum 1985* (SSF/Stockholm, 1985).
5. SSFs hemsida: www.swenurse.se.

och författare är man alltid barn av sin tid och resultatet kommer därför att spegla den syn på historia som är rådande då boken skrivs. Så kommer naturligtvis också bli fallet med den här aktuella boken.

Jag är själv ingen sjuksköterska, mina personliga erfarenheter av vårdområdet är mycket begränsade (tack och lov), och min egen forskningserfarenhet på området är i det närmaste obefintligt. Allt detta kan möjligen ses som svagheter, men jag menar att det också kan ses som en möjlighet. De tidigare SSF-historikerna är som regel skrivna ur ett inifrånperspektiv av föreningens egna medlemmar. Ett nyfiket – och samtidigt kritiskt – utifrånperspektiv på ämnet kan förhoppningsvis ge en något annan bild både av yrket och föreningen.

Bland de områden som senare tids forskning kring sjuksköterskor har lyft fram och fokuserat och som kommer att behandlas i boken kan nämnas professionaliseringsprocessen, synen på kallet, förhållandet till andra grupper inom vårdhierarkin, men också hur yrket har förändrats i takt med en allt mer industrialiserad och teknikförd värld, och en alltmer akademiserad yrkesutbildning där omvårdnadsämnet i dag står i centrum. Ett uttalat genusperspektiv genomsyrar också mycket av den senaste forskningen kring sjuksköterskor, och det kommer naturligt nog också präglade den nu aktuella boken. Den övergripande frågan i boken om SSFs hundra år kommer vara hur man inom föreningen har mött och hanterat alla dessa förändringar av yrket och dess villkor.

*

Till sist: Svensk sjuksköterskeförenings sångkör tycks ha existerat fram till mitten av 1950-talet, då den ganska omärkligt försvinner ut ur årsmötesprotokollen. I dag finns ingen körverksamhet i föreningens regi, som kan stå för underhållningen vid föreningsmöten och vid mer

högtidliga tillfällen. En förklaring är naturligtvis det faktum att föreningen i dag är så enormt mycket större än då den startade och att medlemmarna är spridda över hela landet. SSF av år 2005 är något helt annat än den lilla klick elitsjuksköterskor från Stockholm som för snart hundra år sedan bildade föreningen. Att man skulle ha en egen körverksamhet ter sig helt orealistiskt. (Därmed inte sagt att sjuksköterskor inte längre sjunger i kör, men det sker inte längre i SSFs regi.)

Det faktum att SSF under hela första halvan av 1900-talet hade en egen kör, med en avlönad körledare, är dock intressant, och vittnar om att också denna typ av organisation bidrog till det helt unika svenska körlivet. Vi vet att just körsång har varit viktiga inslag i alla folkrörelser, något som är delvis utforskat när det gäller arbetarrörelsen och de andra "klassiska" folkrörelserna. Men vilken roll spelade körsången för den framväxande tjänstemannarörelsen? Kan vi hitta fler exempel på att det fanns organiserad körverksamhet också inom andra tjänstemannaorganisationer? Och vilken roll kan dessa körer i så fall ha spelat? Kan körsjungandet möjligen, för att hänvisa till den amerikanske statsvetaren Robert E. Putnam, ha bidragit till att bygga upp ett socialt kapital och att skapa tillitsfulla relationer mellan personer?⁶ Hör av er till undertecknad om ni vet mer om tjänstemannakörer – vem vet, kanske kan det bli ett nytt litet forskningsprojekt där TAM-Arkiv kan lämna upplysningar!

*Anna Götlind är professor i historia vid Högskolan Dalarna.
ago@du.se*

Noter

6. Se till exempel Robert E. Putnam, *Den fungerande demokratin: Medborgarandans rötter i Italien* (Nordstedt/Stockholm, 1996).

Pågående forskning

En av TAM-Arkivs flitigaste besökare, Björn Nilsson, har just inkommit med två ytterligare uppsatser. Björn, som forskat vid Södertörns Högskola, har skrivit en DE-uppsats "I en klass för sig...? Industrietjänstemän och klassbildning på ASEA och L M Ericsson" samt en magisteruppsats "Man kan få annat arbete! Några aspekter på arbetskraftsbrist hos ASEA och L M Ericsson efter andra världskriget". Björn har på TAM-Arkiv använt både SIF:s arkiv och arkivet från SIF-klubben på Ericsson. På folkrörelsearkivet i Västerås har han använt material från SIF avd. 11. Till detta kommer givetvis besök på flera andra institutioner. Björn Nilssons forskning visar hur man kan komplettera centralt och Stockholmsmaterial på TAM-Arkiv med tjänstemannamaterial i lokala arkiv på andra orter i landet. På nästa sida i TAM-Revy berättar Björn om sin forskning.

En annan forskare i SIF:s material är Åke Nilsson från SIF i Oskarshamn, som studerar information och broschyrer i förbundet.

För närvarande är lärarområdet det som tilldrar sig störst intresse bland våra forskare.

Johanna Ringarp studerar kommunaliseringen av lärarkåren, i Umeå pågår ett projekt om danspedagogerna och på Institutionen för Utbildningsvetenskap vid Linköpings universitet bedriver Göran Sparrlöf sedan länge ett projekt om folkskolläraorganisationer. Det gäller både Sveriges folkskolläraryrkesförbund, Sveriges Folkskolläraryrkesförbund och SAF – Sveriges Allmänna Folkskolläraryrkesförbund. Johan Söderström från Stockholms universitet har dessutom just påbörjat en uppsats om stipendiat- och reseberättelser i SAFs arkiv.

TAM – många uppslag för forskaren

Av Björn Nilsson

Björn Nilsson, tidigare industritjänsteman och numera studerande vid Södertörns högskola, har en del erfarenheter och uppslag att förmedla efter ett par års letande i TAM:s gömmor.

För några år sedan planerade jag en uppsats i nationalekonomi och tänkte att lönedata från mitt gamla fackförbund SIF kunde vara användbara. Jag hade ju varit inblandad i fackligt arbete en gång och visste hur materialet kunde se ut. Men fanns den gamla statistiken kvar, och i så fall var? Jag stod som ett levande frågetecken när en pensionerad ombudsman från SIF (tack, Arne, du vet inte vad du var med om att sätta igång!) talade om att deras gamla lönestatistik fanns i något som hette TAM. Det var bara en sak att göra: gå dit och se vad det var för ställe. Och sedan var jag fast i TAM-beroendet.

Det finns beroendeförhållanden som är positiva och givande. Hitills har arkiven hos TAM givit underlag till uppsatser om tjänstemannalöner, kontorsrationalisering, arbetskraftsbristen omkring 1950 och eventuell klassbildning bland tjänstemän i industrin.

Min forskning handlar alltså mycket om industritjänstemännens historia. Det finns tänkare som tror att man inte kan förstå de moderna industrisamhällenas utveckling om man inte undersöker tjänstemännens roll. En av dessa tänkare var sociologen Fritz Croner som tvingades lämna Tyskland på 1930-talet och sedan blev pionjär inom svensk forskning om tjänstemän. Hans efterlämnade papper finns i TAM:s arkiv. De skall jag nog läsa någon gång.

De tjänstemannafackliga centralorganisationernas arkiv förvaras hos TAM, inklusive korrespondens, rapporter och annat som berör lo-

kalavdelningar och klubbar. Därför behövde jag inte åka till Västerås för att ta del av en ilsken brevväxling med anledning av en konflikt mellan organiserade och oorganiserade tjänstemän på ASEA 1948 – den fanns i centrala SIF:s korrespondens hos TAM.

Är man intresserad av en flersidig beskrivning av vad som hänt inom ett företag kan TAM:s arkiv ge en del av bilden. När jag i dagarna studerar vissa förhållanden på L M Ericsson så får jag industritjänstemännen hos TAM, företaget hos Företagsminnen och verkstadsklubben hos Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek. Pusselbitar som saknas på ett ställe kan finnas på ett annat. Arkiven kompletterar varandra.

Det finns mycket i TAM:s arkiv som är värt vidare bearbetning. Tag exempelvis lönestatistik från Svenska Industritjänstemannaförbundet från 1940-talet fram till 1997. För

den som ur olika aspekter intresserar sig för Sveriges ekonomi under efterkrigstiden är det här materialet av synnerligen stort intresse. Samtidigt är det trögarbetat, med många statistikböcker att skriva av. En dröm vore att få alla dessa pappersdata omvandlade till datafiler som kan köras i kalkylprogram. Lönestatistiken är intressant bara som den är för olika typer av forskning. Men om lönedata funnes i filer som går att samköra med annat statistiskt material (man kan tänka sig analyser med demografiska data, produktivitetsserier, bruttonationalprodukt, aktiekurser, utbildning eller vad som helst som det går att göra siffror av) så skulle vi verkligen ha en guldgruva att ösa ur. ”Vi” i detta fall kan vara historiker, ekonomhistoriker, nationalekonomer, sociologer. Vill man följa löneutvecklingen exempelvis för telefonister under bortåt fyrtio års tid bör det vara möjligt med hjälp av de här uppgifterna. Jag gjorde det i alla fall för cirka trettio år. Eller om man är intresserad av vad som

TJÄNSTEMANNALÖNER AUGUSTI 1978													
KONFIDENTIELL													
Hela riket				Stockholm, Göteborg, "Övre" Norrland (Region 1)				Övriga riket (Region 2)					
Född år	Ålder	Antal i fem- årsgrupp	Undre kvartilslö- n	Median- lö- n	Övre kvartilslö- n	Antal i fem- årsgrupp	Undre kvartilslö- n	Median- lö- n	Övre kvartilslö- n	Antal i fem- årsgrupp	Undre kvartilslö- n	Median- lö- n	Övre kvartilslö- n
9706 / #FORTS/													
1943	35	4333	4825	5135	4435	4930	5245	4630	4480	4965	4630	4480	4965
42	36	4560	4855	5165	4670	4970	5285	4855	4710	4975	4680	4735	5000
41	37	4590	4885	5195	4705	5005	5325	4905	4760	5010	4735	4760	5030
40	38	4615	4910	5225	4735	5040	5360	4935	4815	5040	4765	4875	5055
39	39	4635	4935	5250	4765	5070	5390	4965	4845	5070	4795	4905	5085
1938	40	4660	4960	5275	4790	5095	5420	4995	4870	5100	4810	4830	5105
37	41	4680	4980	5300	4815	5125	5450	5025	4900	5130	4840	4865	5130
36	42	4700	5000	5320	4840	5145	5475	5055	4930	5150	4870	4895	5155
35	43	4715	5020	5340	4860	5170	5500	5085	4960	5170	4900	4920	5185
34	44	4735	5040	5360	4880	5190	5520	5115	4990	5190	4930	4955	5205
1933	45	4740	5055	5390	4890	5210	5595	5145	5010	5210	4960	4985	5215
32	46	4755	5070	5410	4915	5230	5615	5175	5040	5230	4990	5015	5235
31	47	4770	5090	5425	4940	5250	5635	5205	5070	5250	5020	5045	5255
30	48	4785	5105	5440	4965	5270	5655	5235	5100	5270	5050	5075	5275
29	49	4800	5120	5455	4990	5290	5680	5265	5130	5290	5080	5105	5295
1928	50	4815	5130	5470	5015	5310	5700	5295	5160	5310	5110	5135	5315
27	51	4830	5145	5485	5040	5330	5720	5325	5190	5330	5140	5165	5335
26	52	4845	5160	5500	5065	5350	5740	5355	5220	5350	5170	5195	5355
25	53	4860	5170	5510	5090	5370	5760	5385	5250	5370	5200	5225	5375
24	54	4875	5180	5525	5115	5390	5780	5415	5280	5390	5230	5255	5395
1923	55	4900	5195	5500	5040	5345	5625	5345	5310	5345	5260	5285	5420
22	56	4910	5205	5510	5065	5365	5640	5375	5340	5365	5290	5315	5440
21	57	4920	5215	5520	5090	5380	5660	5405	5370	5380	5320	5345	5460
20	58	4930	5225	5535	5115	5400	5680	5435	5400	5400	5350	5375	5480
19	59	4940	5235	5540	5140	5420	5700	5465	5430	5420	5380	5405	5500
1918	60	4950	5245	5555	5165	5440	5720	5495	5460	5440	5410	5435	5515
17	61	4960	5250	5560	5190	5460	5740	5525	5490	5460	5440	5465	5535
16	62	4965	5260	5570	5215	5480	5760	5555	5520	5480	5470	5495	5555
15	63	4975	5270	5580	5240	5500	5780	5585	5550	5500	5500	5500	5575
14	64	4980	5275	5590	5265	5520	5800	5615	5580	5520	5530	5530	5595
TOTALT		461	4470	4850	5250	250	4550	5010	5370	231	4310	4735	5075

Något att stoppa in i datorn? Lönestatistik för telefonister 1978.

Björn Nilsson.

hände med lönerna för datafolk på 1960-talet jämfört med hur det var omkring 1990? Hur löneskillnaderna såg ut under olika perioder inom eller mellan olika yrkesgrupper – hur betalades stansoperatrisen jämfört med chefen för – datacentralen? Vaktmästaren jämfört med chefen för ritkontoret?

Statistiken var under sina bästa år (från mitten av 70-talet till början av 90-talet) kopplad till den befattningsnomenklatur som var gemensam för arbetsgivarna och flera fackliga organisationer. Förutom industritjänstemännen i SIF fanns arbetsledare, civilingenjörer och handelstjänstemän med. Därmed får vi ett material som täcker en stor del av de privatanställda tjänstemännen.

Nu är ju materialet inte helt okomplicerat eftersom den verklighet som statistiken beskriver förändras på olika sätt. Yrken kommer och går, slås ihop eller delas, regional uppdelning ändras. Under 1990-talet byttes dessutom hela den gamla befattningsnomenklaturen ut, samtidigt som SAF hoppade av samarbetet och statistiken blev en angelägenhet bara för SIF. Det skulle alltså behövas att folk som kan materialet gör en handledning för att förklara hur det fungerar. Med digitalisering och handledning bör det vara möjligt att producera något som duktiga statistiker och ekonometriker kan arbeta vidare med. Kanske det skulle vara ett intresse för SIF och andra fackliga organisationer att finansiera en digitalisering av sin gamla statistik?

Invigning av TAM-Arkivs nya lokaler

Text och foto Ingela Ösgård

Fredagen den 24 februari var det dags för invigningsfest i TAM-Arkivs nya lokaler i Ulvsunda. Cirka 80 gäster tog trapporna upp till de rymliga och ljusa utrymmena på Grindstuvägen. De kom från flera arkivinstitutioner som TAM-Arkiv samarbetar med, men också från de fackliga medlemsorganisationerna och från forskarvärlden.

Gästerna hälsades välkomna och visades tillrätta av TAM-Arkivs personal och av Solweig Eklund, ordförande i TAM-Arkiv. Invigningen gav möjligheter inte bara att träffa redan kända ansikten, utan också att knyta viktiga kontakter för framtiden.

– Det här är ett tillfälle för oss att bygga nätverk. Jag har pratat med flera personer från olika förbund som också tipsat om andra kontakter. Sedan ger det oss förstås också möjligheter att visa vad vi har så att arkivet ännu mer görs tillgängligt för forskning, säger Solweig Eklund. TAM-Arkiv är överhuvudtaget en viktig källa för

alla som vill känna till sin historia.

Av den anledningen har TAM-Arkivs styrelse också beslutat att inrätta tre uppsatsstipendier till dem som använder sig av arkivet i sitt forskningsarbete.

Hon hoppas också på mer samverkan med grannarna Centrum för näringslivshistoria. Samlokaliseringen förväntas ge positiva effekter åt båda arkivinstitutionerna.

– De har naturligtvis betydligt mer resurser. Men tillsammans konstituerar vi en av de viktigaste platserna i landet för forskning i fackförbund och näringslivshistoria, säger Solweig Eklund.

Det var också Alexander Huse-

TCOs kanslichef Bengt Nörby uppvaktar Solweig Eklund och Anna Kalisz på invigningsfesten med paket.

bye, chef för Centrum för Näringslivshistoria som tipsade om de tomma lokalerna en trappa upp. Det var Anna Kalisz arbetsplats i fjorton år, innan hon anställdes som 1:e arkivarie på TAM-Arkiv på Västmangatan. Nu är hon alltså nästan tillbaka i sina gamla lokaler igen och är inte missnöjd med det.

– Vi har både fått ett större och ljusare kontor och mer plats i arkivet. Dessutom har vi lägre hyra här och ett hyreskontrakt som sträcker sig över 20 år. Anna berättar vidare att TAM-Arkiv har 5000 hyllmeter handlingar, 100 000-tals bilder och att den äldsta handlingarna är lärarminnen från cirka 1815.

Idag har nästan alla TCOs förbund sitt arkivmaterial här samt sex SACO-förbund. TAM-Arkiv vill göra arkivet mer känt och tillgängligt bland forskare och i det ligger också att försöka samla tjänstemanna- och akademikerorganisationernas yrkesvärldar.

– Det skulle säkert vara en tillgång för alla som är intresserade av yrke och yrkesliv, utanför arbetarrörelsen, om det var mer samlat, säger Solweig Eklund.

Inför invigningsdagen hade arkivarie Björn Holmberg samlat in-

Stora och luftiga lokaler har TAM-Arkiv fått på den nya adressen.

ressant material i olika stationer ute i arkivet. Bland annat har han plockat ihop papper och fotografier från tjänstemannarörelsens bildande på 1930-talet; "Från DACO till TCO". Här finns att läsa ett protokoll från den 12 november 1887 i vacker handskrift om en "förberedande öfverläggning om bildande af bankförening".

I små grupper slussade Björn Holmberg runt gästerna och föreså visade intressanta dokument. Bland

annat fick vi se skrivelsen från Kungliga Socialstyrelsen den 7 december 1940, undertecknad av generaldirektören Karl J Höjer som gav Sveriges Småskolläraryrkesförening förhandlingsrätt.

En besöksstation hade Björn döpt till "Det du inte förväntade dig finna i TAM-arkivet". Här presenterades bland annat Selma Lagerlöfs korrespondens med SAF, Sveriges Allmänna Folkskolläraryrkesförening, inför utgivandet av geografi-

Björn Holmberg, arkivarie på TAM-Arkiv, diskuterar utställt material med riksarkivarie Tomas Lidman.

Mats Greiff, ordförande i TAMs forskningsråd, tycker att det borde gå att göra fler kopplingar mellan TAMs arkivmaterial och det som intresserar unga forskare idag.

Polisförbundets arkivarie Johanna Tüll var naturligtvis nyfiken och ville titta på det egna förbundets material.

Från Fackförbundet ST kom, från vänster, Judith Kahn, Margareta Bäck och Gunilla Hellström. Här tillsammans med Solweig Eklund.

Leif Duprez i samspråk med Gunvor Larsson Utas, författare till Alla tiders folkskollärarinnor.

Två tidigare vice ordförande i Lärarförbundet, Solweig Eklund och Solveig Paulsson, flankerar Magnus Fock, tidigare informationschef på Lärarförbundet. Idag är Solveig Paulsson ordförande i SAF, Sveriges Allmänna Folkskolläraryrörening och Magnus Fock arbetar med förskolläraernas arkiv.

boken Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige (se även s. 12).

Björn Holmberg visade också på brev från Kerstin Hesselgren, Sveriges första kvinnliga riksdagsledamot som också var en av initiativtagarna till den första yrkesinspektionen.

En av besökarna var Björn Nilsson, vars forskning i TAM-Arkiv resulterat i en magisteruppsats. Och det finns mer att hämta:

– Bland SIFs papper hittade jag

vid ett tillfälle en blyertsskriven papperslapp från 1940 där det stod något om spionage på LM Eriksson. Vid den perioden ägde det rum en razzia mot kommunistpartiet. Det skulle jag gärna gräva vidare i.

Också Mats Greiff, ordförande för TAM-Arkivs forskningsråd, var med vid invigningen. Han ser som forskningsrådets uppgift att initiera nya forskningsprojekt med hjälp av materialet.

– Dagens unga forskare har kanske svårt att engagera sig i historia kring den fackliga rörelsen. De är mer intresserade av företeelser som identitetsskapande. Men innehållet i arkivet handlar ju inte bara om rörelsen själv. Ta till exempel materialet kring hemkundslärarna, det går att koppla ihop med hur man skapar normativitet; som den goda hemmafrun.

Björn Holmberg, arkivarie vid TAM-Arkiv, vid en av sina iordningställda besöksstationer: Från DACO till TCO.

Värdförbundets material tar upp 49 hyllmeter i arkivet, konstaterade Kristina Malm Jansson, samordnare i Gruppen för yrke och villkor, och Helene Saranius, arkivhandläggare (närmast kameran). – Snart kommer vi att kunna lägga hit allt som rör de biomedicinska analytikerna och deras legitimation. Det är ett ärende som pågått i 20 år, men i början av februari beslöt riksdagen att biomedicinska analytiker ska få sin legitimation genom Socialstyrelsen.

Det händer ganska ofta att Petra Dornbusch och Ingalil Plahn från Järfälla kommunarkiv får hänvisa till TAM-Arkiv.

Ann Kristin Carlström forskningsledare vid Arbetets museum i Norrköping framför en fana från Riksförbundet Sveriges Polismän.

Barnlediga Klela Stenberg, arkivassisten på TAM, dök upp med sin man Jan och de månadsgamla tvillingflickorna Petra och Anja.

Vivianne Pihlström och Gunnar Sjökvist från Iggesund paperboard som gjort en insamling av tjänstemannaminnen bland pensionerade och aktiva tjänstemän vid det forna Iggesunds bruk.

Bernt Sjögren och Catharina Wikström kommer från Dieselverkstaden i Nacka där de arbetar på Nacka lokalarkiv. Här studerar de Höstsols gästbok.

Per Eriksson, styrelseledamot i TAM, visar ett uppslag i "Barnmorskan och läkaren" för riksarkivarien Tomas Lidman och TAM:s Anna Kalisz.

Läraryrskanslichef Sören Holm presenterar inflyttningspresenten; en tavla av Lena Cronqvist. Roger Bodin, andre vice ordförande i Läraryrskansbundet, granskar noggrant. Till höger Anna Kalisz och Solweig Eklund.

Helene Saranius, arkivhandläggare, och Kristina Malm Janson, samordnare Gruppen för yrke och villkor, båda från Vårdförbundet, diskuterar dokumenthantering med Mattias Hammarlund, arkivarie på TAM.

FAKTA OM NYA LOKALEN

Den nya lokalen i Ulvsunda har en total yta på 1 290 kvm, varav arkivlokalen är på knappt 830 kvm och kontorsytan på drygt 460 kvm. Däri ingår forskarsal och bibliotek.

Aktivlokalens kapacitet beräknas till cirka 11 000 hyllmeter.

Biblioteket.

Intressanta dokument

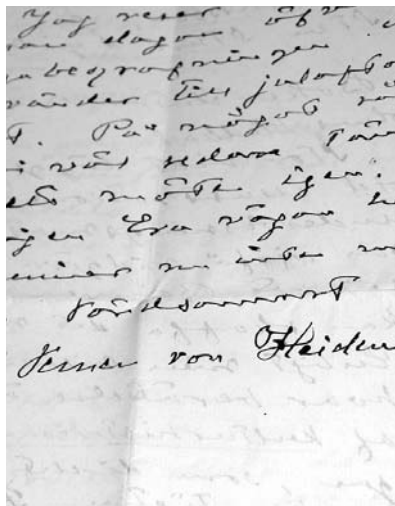
Av Björn Holmberg

Vid invigningen av TAM-Arkivets nya lokaler tilldrog sig vissa utställda dokument särskilt stort intresse. Det var sådant besökarna inte väntar sig i arkiven.

Bland dessa var en stor samling handskrivna anteckningar från Kerstin Hesselgren.

De härrör sig från Hesselgrens studier av sanitets- och hälsoförhållanden i England vid slutet av 1800-talet. Kerstin Hesselgrens besök i England gav underlag både till skolbespisningarna och yrkesinspektionen i Sverige. Bland annat har hon skildrat "En sanitary inspectors dag".

Kerstin Hesselgrens handlingar ingår i arkivet från Hushållslära-
nas Riksförening och omfattar 6 volymer.

Från undervisningsrådet Alfred Dalins korrespondens med Verner von Heidenstam och ...

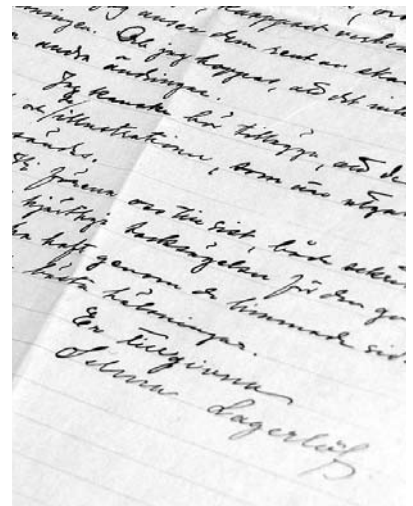
Kerstin Hesselgren återfinns på TAM även i småkollärarnas arkiv. Det rör sig här om kvinnoarbetskommittén där hon var verksam tillsammans med Alva Myrdal. Skrivelser undertecknade av de båda ingår i detta arkiv. Även de

var exponerade vid invigningen.

Betydande intresse tilldrog sig brevväxlingar från undervisningsrådet Alfred Dalin. Han var verksam inom Sveriges Allmänna Folkskolläraforening och har ett eget personarkiv. I detta finns korrespondens både med Selma Lagerlöf och Verner von Heidenstam. Korrespondensen med Selma Lagerlöf berör Nils Holgersson.

Dalin var verksam inom projektet "Nya läseboken" och var en av föregångsmännen inom den folkbildningsverksamhet som var kopplad till folkskolans utveckling vid 1900-talets början.

I Dalins samling ingår även korrespondens med Fridtjuv Berg, Anna Maria Roos och K.O Bonnier. Den sistnämnda berör utgivningen

... Selma Lagerlöf.

av flera av den svenska folkskolans mest kända läseböcker. Alfred Dalins arkiv omfattar 13 volymer.

Gemensamt för ovannämnda arkiv hos TAM-Arkiv är att knappt någon forskare ännu har nyttjat dessa arkiv.

Goda grannar: Centrum för Näringslivshistoria

Av Mattias Hammarlund

Mattias Hammarlund från TAM-Arkiv gick en trappa ner för att intervjua Edward Blom, chef för särskilda projekt och redaktör på Centrum för Näringslivshistoria.

Skilda perspektiv på nära håll

På våningarna under TAM-Arkiv huserar sedan många år Centrum för Näringslivshistoria – tidigare Stockholms företagsminnen. Båda parterna ser stora fördelar med att dela lokalisering. Man kan samverka både i professionella spörsmål och i särskilt definierade projekt. En forskare behöver bara gå en trappa upp eller ner för att belysa sina frågeställningar ur fackens respektive ur företagets perspektiv. Vad tänker då våra nya grannar om saken?

”För oss är det verkligen roligt att

få andra arkivariekollegor som närmsta grannar”, säger Edward Blom. ”Det blir ett naturligt kunskapsutbyte institutionerna emellan, när man möts i farstun eller går på samma lunchrestaurang. Vi har även haft gemensamma kafferaster ett par gånger. Det är härligt att huset på Grindstuvägen blir ett arkivens hus, där ständigt olika aktiviteter pågår.”

Vilka är då våra grannar?

Edward Blom berättar först kort för mig om företagets historia. Centrum för Näringslivshistoria är

en obunden och ideell förening som grundades 1974 under namnet Föreningen Stockholms Företagsminnen. Bakgrunden var att företagets arkiv från att ha hantrats av professionella arkivarier och historiker fram tom ca 1950-talet, sedan i snabb takt kom att negligeras och hamna i källare etc. Den tidigare stadsarkivarien Sven Olsson var den drivande kraften när Stockholms stad och Stockholms Handelskammare gemensamt ställde sig bakom grundandet av ett företagsarkiv. 1997 utnämndes Alexander Husebye till vd för företaget och han är den som drivit fram den moderna utvecklingen av verksamheten, berättar Edward.

Mattias Hammarlund, arkivarie på TAM-Arkiv, i sampråk med Edward Blom, chef för särskilda projekt och redaktör på Centrum för Näringslivshistoria.

Grannarna från Centrum för näringslivshistoria är många. I förgrunden med namnskylltar Solweig Eklund och Anna Kalisz från TAM. Från invigningen av TAM-Arkivs lokaler. Foto Ingela Ösgård.

Bestånd

För att ge oss en konkret bild av verksamhetens storlek redogör han sedan för några grundläggande fakta: 6.000 företag, 45.000 hyllmeter handlingar, 3 miljoner bilder, 500.000 ritningar och 10.000 föremål (främst produkt- och reklamaterial). Arkivhandlingarnas ålder spänner från 1700-talet och fram till idag.

CfN förvaltar företagsarkiv och samlingar både från Stockholm med omnejd. De allra flesta medlemsföretagen har sina huvudkontor i Stockholm, men verksamheten som arkiven stammar från har bedrivits i hela Sverige - och ibland även i utlandet.

Bevara och presentera en organisations historia – dess själ

Liksom TAM-Arkiv bevarar man medlemmarnas historia, men här är det näringslivet som är i fokus. Verksamhetens uppgift är att hjäl-

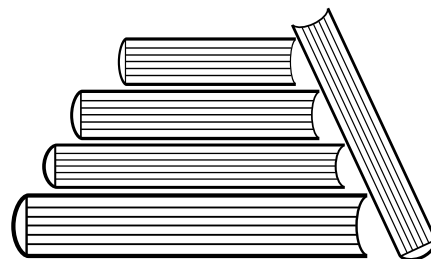
pa medlemmarna att ta hand om och använda sig av sin historia. Detta sker genom forskningsprojekt, intervjuer, utställningar, böcker, dvd-skivor eller webbsidor. Edward Blom berättar inlevelsefullt hur man genom tillgången på arkivmaterial kan bygga presentationer som berättar en organisations historia, s.k. "storytelling". Därmed hjälper man företagen att ge sina nya anställda en verklighetsbaserad bild av organisationens identitet och värderingar och därmed hjälper CfN även företaget att bygga upp sitt varumärke. Som varje arkivinstitution bistår man naturligtvis också forskare och allmänhet med källmaterial. Slutligen ger man ut egna publikationer bland annat tidskriften Företagsminnen, som Edward Blom själv är redaktör för, samt producerar webbplatser med artiklar som bygger på arkivmaterialet.

Edward underströker att verk-

samhetens grund som alltid är själva arkivmaterialet. Det är på detta man bygger alla de ovan nämnda projekten, men däremot avviker man från de flesta arkivinstitutioner genom att också bevara föremål. Traditionellt är ju arkiv, bibliotek och museer uppdelade, men som fristående aktör korsbefruktar man materialen och lockar in besökaren i arkivmaterialet via t.ex. äldre reklamaterial. "Föreställ dig hur man efter det första spontana igenkännandet av till exempel en äldre reklamaffisch, kan man sedan medvetet övergå till att studera gånga tider värderingar som dom speglas i annonser från en viss period som exempelvis 1930-60-tal", säger Edward med uppenbar entusiasm.

Jag tackar Edward för pratstunden och går så en trappa upp till arbetsrummet på TAM-Arkiv för att samla intrycken från vårt möte.

Inkommen litteratur

TAM-Arkiv har ett litet bibliotek. Vi gör inga aktiva inköp till detta. Däremot tar vi emot avhandlingar, uppsatser, historiker m.m. som har koppling till forskningen på TAM-Arkiv och inom vårt verksamhetsområde.

Avhandlingar

Berit Bengtsson

Kampen mot §23 Facklig makt vid anställning och avsked i Sverige före 1940

Uppsala Studies in Economic History 74. Stockholm 2006.

Denna avhandling behandlar LO-grupperna. Den är dock av intresse för studiet av den miljö där tjänstemannaorganisationerna växte fram.

Madelene Lidestad

Uppbåd, uppgifter, undantag Om genusarbetsdelning i Sverige under första världskriget.

Stockholm studies in history 79. Stockholm 2005.

Författaren har bl.a. använt material från Hushållslärarnas arkiv.

Stina S. Wingfors

Sociomyrkets professionalisering. Göteborg Studies in Sociology No 20. Göteborg 2004.

Stina har använt Akademikerförbundet SSRs arkiv.

Släktforskning

Olle Månsson, Pia Höijer Gogman, redaktörer

Släktforska i Stockholm. En handbok till arkiven

Prisma i samarbete med Stockholms stadsarkiv. Stockholm 2005

Vi har inte mycket släktforskning på TAM-Arkiv. De flesta av våra arkiv ger inte så mycket uppgifter av intresse för den rene släktforskaren. Våra personarkiv kan dock vara av visst värde. I denna bok har TAM-Arkiv gett ett bidrag om Bertha Wellin, känd sophiasyster i Stockholm. Bertha var bl.a. verksam i Svensk Sjuksköterskeförning och har efterlämnat ett intressant personarkiv.

Blandat

Här har du mitt liv – skildringar vid sidan av normen

Arbets museum, Norrköping 2005

Minnesinsamling riktad till hbt-personer genomförd hösten 2004.

Sonja Hjort

Statens kaka. Om nedläggningen av Skolöverstyrelsen och Länsskolnämnderna.

Föreningen För Svensk Undervisningshistoria

Samtidshistoriska institutet vid Södertörns högskola har specialiserat sig på s.k. vittnesseminarier. Dessa leder till olika småskrifter.

Nr 9 i skriftserien, *Revolution på svenska – ett vittnesseminarium om jämställdhetens institutionalisering, politisering och expansion 1972-1976*, är ett komplement till den så

populära genusforskningen.

Redaktör är Anja Hirdman.

Nr 10, *En högskola av en ny typ?*, återger två seminarier kring Södertörns högskolas tillkomst.

Redaktörer är Mari Gerdin och Alf W Johansson.

Båda skrifterna kom 2005.

Internationellt

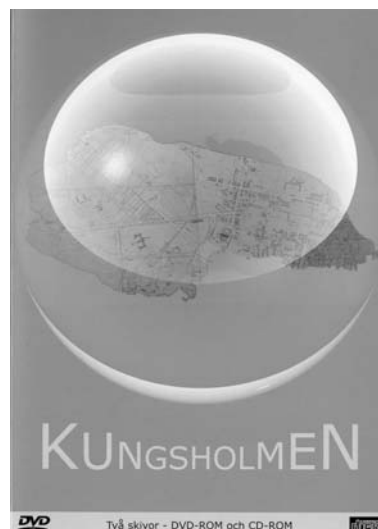
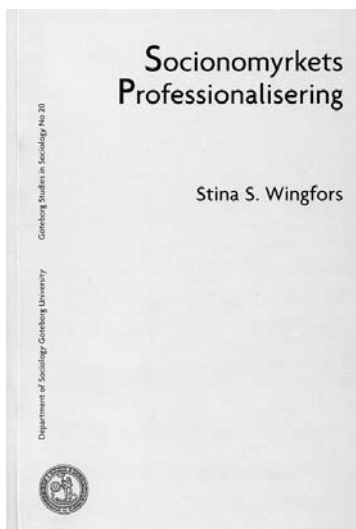
Ilse Fischer, Rudiger Zimmermann

”Unsere Sehnsucht in Worte kleiden”. Eugen Prager (1876-1942) Der Lebensweg eines sozialdemokratischen Journalisten. Bonn 2005.

Utgivare av denna biografi är Friedrich-Ebert-Stiftung.

Till sist kan nämnas den av Stockholms Stadsarkiv 2005 utgivna DVD-skivan *Kungsholmen*.

I ett stort projekt, som var en fortsättning på tidigare projekt om Söder och Gamla Stan, har Stadsarkivet gjort en omfattande dokumentation om Kungsholmen i arkiven. Även TAM-Arkiv har därvid bidragit.

TAM-Arkiv

Post- och besöksadress: Grindstuvägen 48-50

167 33 Bromma

Telefon växel: 08-54 54 15 60

Telefax: 08-31 71 76

Postgiro: 487 40 99-7

E-post: tam-arkiv@tam-arkiv.se

Hemsida: www.tam-arkiv.se